

שיל"ת

קונטרס

דפי יד שנו

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלכנו
בלימוד בצוותא על ידי

הר"ד זלמן חיים הומינר הי"ו
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ו

יוצא לאור ע"י

ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קדעטשניף

גליון סב שנה ב' פרשת משפטים חודש שבט שנת ה' תשפ"ב לפ"ק

מועד קטן ט. - טו:

**קוראים המעוניינים להצטרף לרשימת תפוצה במייל
ניתן לפנות לכתובת המייל
sh0533132203@gmail.com**

להנצחות וכן לכל ענייני הגליון ניתן לפנות
להר"ר זלמן חיים הומינר בפל" 053-3132203

נ.ב. הביאורים וההערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר ונפלו טעויות
ולכן נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב
לכתובת מייל הנ"ל.

פרנס השבוע

השבוע פרשת משפטים נתקבלה תרומה בעילום שם לזכות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי נכדו
הרב ישעיה קאהן שליט"א בן לחתנו הרה"צ
ר' ישכר בעריש קאהן שליט"א

ויהא רעוא מן קדם שמיא שמשמחה זו יושפע
שפע ברכה והצלחה ברוחניות ובגשמיות לנו
ולכל ישראל, ויאריך רבינו ימים על ממלכתו
בבריאות גופא ונהורא מעליא עדי ביאת
משיח צדקנו במהרה בימיו אמן

מה בגליון?

- מה שאמרו בגמ' דאם מערבין שמחה בשמחה הוא ליה למינטר חנוכת הבית שצעה ימים ולעשותו בסוכות, קשה לכו בשביל שלא יערצו שמחה בשמחה התירו אכילה ביום הכיפורים, הרי ודאי חמור הוא טפי מעירוב שמחה בשמחה? (הערה ל"ט)
- אחר שכבר הביאו ק"ו להתיר אכילה ושתיה ביום הכיפורים, למה היו רריכים שימחל להם הקב"ה על עון יום הכיפורים, וכדכתיב על כל הטובה וכו' ולישראל עמו, הרי שום עון לא עשו? (הערה מ"ב)
- ה"י על קושיית רעק"א על תוס' דלכאורה סותר דבריו בשבת במה שאמר דרשב"י וחביריו אין מפסיקין לה"ש ולתפלה, דשם כתב שכן מפסיקין לה"ש, דבאמת כאן מיירי רק בק"ש שמסמיכה לתפלה, ולא במלוות ק"ש עלמה שלה מכן מפסיקין. (הערה מ"ה)
- קשה למה אסרו מתיחת החבלים כיון שהוא טירחא ומשום דאפשר בהבאת כלים מתחת המטה, הרי גם בהבאת הכלים יש טירחא ומאי שנא? (הערה מ"ו)
- במה דאמרו דמעשה הדיוט מותר לעשות במועד ורק מעשה אומן אסור, לכאורה קשה מה החילוק, הרי גם במעשה הדיוט

יש זלזול במועד, דמסתמא הרוחה לא ידע לחלק ביניהם?
(הערה מ"ט)

• במה דפירש רש"י דבנפחי אסור דהוה קלא רבה ואולודי קלא אסור, קשה דהיכן מלינו איסור נולד במועד, ועוד הרי בפשיטות האיסור הוא משום שהקול נשמע למרחוק ויש בכך זלזול במועד, ולמנה לא פירש כן רש"י? (הערה נ"א)

• במה שאמרו במשנה מי שהפך את זיתיו ואירעו אבל ביאר רש"י דלא מיירי בסמוך למועד, אלכא בסתם אבל שאירע לו, וזהו ע"פ הבנת הגמ' במשנה, ועל זה קשה למה לא הבינו בגמ' דהאבל מיירי בסמוך למועד וזהו הטעם שלא טען בית הבד קודם המועד וכמו באירעו אונס ובהטעהו פועלים?
(הערה נ"ב)

• מה שהקשו בגמ' סתירה מהרישא דאין מפנין כלל לסיפא דאבל מפנין לחזירו, קשה מה הסתירה כלל, הרי בהדיא אמרו דמבית לבית הוא דלא מפנין, אבל מבית לחצר למה לא יהיו מפנין?
(הערה נ"ט)

• לרבא דאמר לשוט לדברי הכל אסור, קשה מה הטעם לאסור, הרי למעשה עכשיו לא היה בידו לגלח כיון שעדיין לא חזר ממדינת הים, ואין זה מכוון הזמן לגלח במועד, ולמה לא נתיר לו כביולא למזונות? (הערה ס"ג)

• מה הראיה מכך ששלח יואב לאשה ללבוש בגדי אבל דאבל אינו מכבס, הרי אפשר דהיה בגד מיוחד לאבלים? (הערה ס"ט)

דף ט ע"א

לט. **בגמ' ואם איתא דמערבין שמחה בשמחה איבעי ליה למינטר עד החג ומיעבד שבעה להבא ולהבא.** משמע מדברי הגמ' דלכך לא המתינו לסוכות לעשות בה חנוכת בית המקדש, כיון דאין מערבין שמחה בשמחה. וא"כ תימה הוא איך התירו לאכול ביום הכיפורים בשביל שלא לערב שמחה בשמחה, וכי חמור לערב שמחה בשמחה מלאכול ולשתות ביום הכיפורים. ולפי תי' הגמ' דשיורי בית המקדש לא משיירינן ולכך מיד יש לעשות חנוכת הבית ניהא, דלא בשביל שאין מערבין שמחה אכלו ביום הכיפורים אלא בשביל שאין לשייר מבנין בית המקדש, רק דעדיין קשה דגם על שיור בית המקדש יש להקשות, וכי לשייר מבנין ביהמ"ק כמה ימים חמור מאכילה ושתיה ביום הכיפורים. ואולי באמת שיור בנין ביהמ"ק חמור טפי. אבל לפי תי' הגמ' במסקנא ניהא טפי, דבאמת מה

שאוכלו ביום הכיפורים משום טעם אחר הוא, וכדלקמן דמק"ו למדו כן, ומה שלמידים שאין מערבין שמחה בשמחה הוא לא מהמעשה שהיה, אלא מייתור הכתוב שבעת ימים שבעת ימים.

מ. **בגמ' איבעי ליה לשיורי פורתא שיורי בנין בית המקדש לא משיירינן איבעי ליה לשיורי באמה כליא עורב.** היינו דגג בית המקדש נעשה באופן שהוא מתקצר עוד ועוד עד שנעשה צר למעלה ובו היו מניחים מסמרים, וכל זה עשו כדי שלא יעמדו שם העורבים. אבל קשה דאם מבנין בית המקדש הוא נחשב שבשביל כך לא היו עושים חנוכת בית המקדש קודם, איך אפשר לשיירו, הרי עכשיו אמרנו ששיורי ביהמ"ק לא משיירינן, ואם אינו נחשב מבנין ביהמ"ק למה בשביל כך לא היו עושים חנוכת הבית קודם. ועיין במהרש"א שכבר הקשה כן, ותירץ דאפי' דאין זה מבנין ביהמ"ק עצמו ושיורי בנין ביהמ"ק אין בכך, מ"מ כיון דיש

בו צורך קצת ממילא אין מוכרחים לעשות חנוכת הבית קודם שגמרו חלק זה, ולכן הקשו שהיה לשלמה להניח חלק זה ובכך לא יהא מוכרח לעשות חנוכת הבית קודם סוכות.

מא. בגמ' מאי דרוש אמרו ק"ו ומה משכן שאין קדושתו קדושת עולם וקרבתו יחיד דוחה שבת דאיסור סקילה מקדש וכו'. צריך ביאור דאפי' דיש כאן ק"ו דמקדש ידחה איסור כרת יותר ממה שדוחה משכן איסור סקילה, מ"מ מניין להם לעשות חנוכת הבית דווקא שבעה ימים ולכך לדחות יום הכיפורים, הרי היה להם אפשרות לעשותו יום אחד בח' בתשרי ולא היו צריכים לדחות יום הכיפורים כלל, ולמאי בשביל שרצו לעשות שבעה ימים יש לדחות יום הכיפורים, וצ"ע.

מב. בגמ' לדוד עבדו ולישראל עמו בשלמא לישראל עמו דאחיל להו עון יום הכיפורים אלא לדוד עבדו מאי היא. צריך ביאור למאי היו צריכים ישראל

מחילה על עון יום הכיפורים, הרי למדו להתירו מק"ו, ואפי' דלצורך הדיוט עשו כן וכדלעיל, כבר תירצו דמ"מ אין שמחה בלא אכילה ושתיה, וממילא מחילה לכאורה אין צריך חכא אלא רק הודעה דטוב עשו, וא"כ למה קרינן לה בגמ' מחילה, וצ"ע.

דף ט ע"ב

מג. בגמ' אמרו ליה יהא רעוא דתזרע ולא תחצד תעייל ולא תיפוק וכו' א"ל הנך כולחן ברכתא נינהו. לכאורה קשה דאפי' דכולחן ברכתא נינהו וכדמפרש ואזיל, מ"מ למה היה להם לברכו באופן כזה ולא בירכוהו בהדיא. וראיתי מבארים דרצו שהוא לא יבין ברכתם ולכך ילך אצל אביו שיבארם, וממילא כשיבארם אביו יהא הוא עצמו מברכו ג"כ, ובכך יזכה גם לברכת אביו.

מד. בגמ' ולא תיחזי שתא חדתא דלא תמות אנתך ולא תנסב אינתתא אחריתי. צריך ביאור

למה בירכו קודם על בניו וכלותיו וחתניו, ורק אח"כ בירכו על אשתו שלא תמות, הרי אשתו באה אצלו קודם כולם, ולפי הסדר היה צריך לברכו על אשתו לפניהם. ואולי בזה רצה להוסיף כאן ברכה מיוחדת יותר, דאפי' אחר שכבר זכו הוא ואשתו להשיא כל בניהם ובנותיהם ואפי' זכו שלא חזרו לביתם אף אחד מהם וכנ"ל, מ"מ גם אח"כ יזכה שלא תמות אשתו ולא יהא לו עוד שנה חדשה של נקי יהיה לביתו, אבל אם היה מברכו על כך בתחילה לא היה בכך משמעות שלכל חייו יזכה שתחיה אשתו.

מה. בתוד"ה כאן במצוה בא"ד

אבל בהפסקה דתפלה וק"ש אין מפסיקין לרשב"י. עיין בגליון הש"ס שכבר הקשה רעק"א דבתוס' בשבת איתא בהדיא דלק"ש בן מפסיקין אפי' ר"ש וחבריו, ולמה כאן אמר תוס' דאין מפסיקין, ונשאר שם בצ"ע. ואולי בדוחק יש לתרץ דכאן לא מיירי תוס' מהפסקה לק"ש עצמה, דבה באמת מפסיקין

וכמו שכתב בשבת, אלא דכאן מיירי תוס' מתפלה ומסמיכת ק"ש לתפלה, אבל לא בעצם מצוות ק"ש שכבר הפסיק לה מקודם, וזה אמר דלהם אין מפסיקין. ובזה גם ניהא למה לא הקדים תוס' לומר דלק"ש ולתפלה אין מפסיקין, הרי הק"ש קוראים לפני התפלה, ולמה הקדים תפלה לק"ש. ולפי מה שביארנו יש לומר דלכך הקדים ק"ש לתפלה כדי שיהא במשמע דמיירי כאן בק"ש הנגדרת לתפלה ולהסמיכה אליה, וכמו שאמרנו, ולא מיירי בק"ש שקורא לעצמה ולמצוותה.

דף י ע"א

מו. בגמ' ליש אומרים ממתחו נמי לא אין כיון דאפשר לממלייה במאני לא טרחינן. ביאר רש"י דכיון שאפשר להניח כלים מתחת המטה ובכך כבר יוכלו לישון עליה, ממילא אסור למתחה דטירחא דלא צריך הוא. אבל קשה דלכאורה הבאת הכלים והנחתן מתחת המטה יש בזה טירחא שהוא לא פחות

מטירחא של מתיחת החבלים, וא"כ מה החילוק אם טורח בזה או טורח בזה, ולמה מתיחת החבלים אסרו היש אומרים. ואולי יש לומר דטירחא של מלאכה הוא דאסרו במועד, כיון דבכך רואים יותר שעושה המלאכה במועד, אבל טירחא סתם שאינה של מלאכה לא חששו לה במועד, ולכך הבאת הכלים דטירחא סתם הוא מותר במועד, ולכך לא התירו מתיחת החבלים שאפי' שאינה מלאכה וכדביאר ברש"י, מ"מ הוא דומה למלאכה יותר.

מז. בגמ' רב הונא שמעיה להווא גברא דקא מנקר ריחיא בחולא דמועדא אמר מאן האי איתחיל גופיה דקא מחיל חולא דמועדא. היינו דקיללו על שחילל חול המועד. וקשה למה ליה לרב הונא לקלל על כך, וכי משום שהוא סובר כהיש אומרים הוא צריך לקלל מי שעביד כהחולקים, וכי לא הכיר רב הונא בכך שיש חולקים על שיטה זו, ולמה לו לקללו אם יש על מי שיסמוך. ואולי יש לומר

דהיה המעשה במקומו של רב הונא, וממילא יש לו להווא גברא לנהוג כרב הונא שהוא מקומו, ועל זה שעשה שלא כרב הונא וחילל לשיטתו את חול המועד לכך קיללו.

דף י ע"ב

מח. בגמ' ואמר רבא האי מאן דפתח מיא לארעיה אדעתא דכוורי שרי וכו' היכי דמי פתח תרי בבי חד מעילאי וחד מתתאי אדעתא דכוורי. היינו דבפתח בב' הצדדים ממעשיו נראה דפתחן לכוורי דהיינו בשביל הדגים שישארו שם, ולכך מותר, דאין זה מתכוון להשקות שדהו. אבל נראה דצריך לומר דגם באופן זה לא הותר לגמרי, אלא דאם במה שפתחן כוון גם להשקות שדהו אסור לו לעשות כן, ורק אמרו דמסתמא כשפותח באופן כזה מוכח ממעשיו דלכוורי פתחן, ומשא"כ בפתח רק מעילאי דודאי שלא לצורך הדגים פתחן אסור, דמוכח ממעשיו דלהשקות

שדהו נתכוון. וכן נראה גם בכל שאר הדברים שאמרו כאן, דמה שבאופן אחד מותר, ההיתר הוא רק אם באמת לא נתכוון לצורך הדבר האסור, וכל מה שאמרו מותר בסתמא איירי.

דף י"א ע"א

מ"ט. במשנה עושיין מעקה לגג ולמרפסת מעשה הדיוט אבל לא מעשה אומן. צריך ביאור מה החילוק אם הוא עושה במועד מעשה אומן או מעשה הדיוט, דלמה יהא מותר מעשה הדיוט יותר ממעשה אומן, הרי כל מה שאסור לעשות מלאכה במועד הוא משום זלזול במועד, וא"כ למה יהא מותר מעשה הדיוט, הרי אדם הרואה שהוא עובד אינו יודע אם מעשה אומן הוא עושה או מעשה הדיוט, ויש בכך זלזול שרואהו עובד במלאכה במועד. ויש לומר דבאמת כן מבדיל הרואה בין מלאכת הדיוט למלאכת אומן, דבהדיוט הוא אינו משתמש בכלי אומן, ומשא"כ אומן רואים כל כליו שמלאכה גמורה הוא

ולכך אסור. או שיש לומר שאפי' שאין חילוק לרואה במה שרואה, אין לאסור בשביל מחשבתו, וכמו שמצינו שלהפסד מותר אפי' דאין הרואה רואה שלהפסד הוא, וההיתר הוא שאם ישאל הרואה יאמר לו שלהפסד הוא עושה, וממילא גם כאן ההיתר הוא משום שאם ישאל הרואה יאמר לו דמעשה הדיוט הוא עושה, ולכך מותר, ורק בפטיש שהיה נשמע למרחוק כדלקמן הוא דאסור ר' יוחנן כהן גדול, משום דשומעים אותו למרחקים ואין הבעל מלאכה בסביבתו שיוכל לשאול אותו, ולכך יחשבו שבסתם הוא עובד ולא דווקא להפסד, וכדי שלא יבואו לומר דמותר מלאכה סתם במועד לכן אסרו.

נ. בגמ' אמר ליה הני נמי מתאכלי אגב איצצא. צריך ביאור דהרי במליחתם א"א לאוכלם, ורק אחר ההדחה הם ראויים לאכילה, וא"כ למה הותר למלוח אותם אם אין זה לצורך המועד. והביאור הוא דהיות ובלא המלח היו מתקלקל

פרק ב
דף יא ע"ב

נב. במשנה מי שהפך את זיתיו ואירעו אבל או אונס וכו' ובגמ' פתח באבל וסיים במועד. ביאר רש"י במשנה דאבל שמיירי כאן הוא באבל שאירעו בשאר ימות השנה ולא בסמוך למועד, והיינו שהשאלה הוא אם מותר לעשותה באבלו, ולפי זה ניהא מה שהקשו בגמ' פתח באבל וסיים במועד. אבל באמת צריך ביאור מניין לגמ' דכך כוונת המשנה, הרי אפשר לומר דגם האבל מיירי בסמוך למועד, והוא עוד אפשרות למה לא היה יכול לטעון בית הבד בערב המועד, דזה או משום שאירעו אבל בערב המועד או משום אונס אחר או משום שהטעהו פועלים, וזהו ששאלו במשנה אם מותר לעשותה במועד משום טעמים אלו, ולפי זה לא יקשה כלל קושיית הגמ' פתח באבל, דהנידון של המשנה לא איירי כלל אם באבל מותר, אלא רק אם במועד מותר,

הדג ולא היה ראוי לאכילה במועד, לכך מולחים אותו שלא יתקלקל ויהא ראוי לאכילה אחר כמה ימים במועד, וממילא יוצא שהמליחה לצורך המועד הוא ולכך מותר.

נא. ברש"י ד"ה בדנפחי בא"ד דהוה קלא רבה ואולודי קלא אפור. צריך ביאור מה רצה ברש"י בזה שאמר אולודי קלא אסור, וכי יש איסור נולד במועד, היכן מצינו כזאת, ועוד דבפשיטות הטעם לאסור מה שעושה קול במועד, הוא משום שכולם שומעים שעושים מלאכה במועד ואינם יודעים שלצורך הפסד הוא עושה, וממילא יש בכך זלזול המועד, ולמה לא פירש כן רש"י. ואולי יש לומר דבאמת זהו כוונת רש"י דיש איסור אולודי קלא במועד ומשום הזלזול בו, ולא משום הולדת הקול עצמו, וצריך עיון בזה.

בהמה אחרת ממקום אחר שתעבוד בשביל מריון ובכך לא יהא לו הפסד. ואולי יש לומר דאם היה מביא בהמה אחרת הרואה לא היה יודע שבהמה אחרת היא, וממילא לא יועיל בכך כלום, דכל מה שאסור לאדם חשוב הוא מפני הרואין שבהמתו עובדת באלו, וכאן לא יתקן חשש זה אם יביא בהמה אחרת, ולכך לא הביא.

דף יב ע"א

נר. בגמ' לא אמרן אלא בשבתות ובימים טובים דלא שכיחי אינשי דאזלי להתם אבל בחוש"מ דשכיחי אינשי דאזלי ואתו להתם אסור. לכאורה קשה דהא בשבת אין זה רק שאינו שכיח שילכו לשם אנשים, אלא גם איסור יש בדבר, וא"כ למה אמרו בגמ' דרק לא שכיחי התם. ונראה לבאר דאזלי להתם היינו קודם שבת ולא בשבת עצמו, ולכך לא אמר כבחולו של מועד דאזלי ואתו, דלחזור בשבת אסור, וממילא ניהא דאמרו דלא שכיחי דמותר ללכת

והאבל הוא רק טעם למה לא עשה כן לפני המועד. ואולי באמת אפשר לפרש אפי' הגמ' גם לפי מה שביארנו, דהקשו בגמ' דמצינו כאן במשנה שהתנא ברור לו שבימי אבלו אסור לו לטעון בית הבד, דלכך המתין עד המועד, וממילא קשה דמניין לו כן, וזה אמר רב שישא דזאת אומרת דדברים המותרים במועד אסורין בימי אבלו. אבל א"א לומר כן, דאת דברי רב אשי שאומר לא מיבעיא קאמר אי אפשר לפרש לפי זה, דהרי לרב אשי בימי אבלו גם מותר, ואילו לפי מה שאמרנו בימי אבלו כן אסור שהרי לא עשה בימים אלו, וא"כ הדרא קושיא לדוכתא מניין כן לגמ', וצ"ע.

נג. בגמ' נהי דלפסידא דידיה לא חייש אדאחרים לא חייש וכו' והוא סבר אדם חשוב שאני. ביאר רש"י דהוא סבר דלאדם חשוב אסור אפי' בשיש פסידא לאחרים. אבל קשה דנהי דהחמיר על עצמו משום דאדם חשוב הוא וכך סבר דאיסור יש לו בכך, מ"מ היה לו להביא

שם קודם שבת, רק דאין זה שכיח כיון שא"א לחזור משם בשבת.

נה. בגמ' מר זוטרא בריה דרב נחמן בנו ליה אפדנא מקבלי קיבולת חוץ לתחום וכו' והאמר שמואל מקבלי קיבולת בתוך התחום אסור חוץ לתחום מותר. לכאורה בפשיטות נראה דמיירי כאן שבנו לו האפדנא בשבת, ולכך הקשו לו מהא דשמואל דאמר דבשבת חוץ לתחום כן מותר, אבל אין לומר דמיירי שבנו לו האפדנא במועד, דבמועד מה חילוק שייך בין תוך התחום לחוץ לתחום, הרי בהדיא עכשיו אמרנו דבחולו של מועד גם בחוץ לתחום אסור, וממילא לא יקשה מידי מהא דשמואל, אלא ודאי דמיירי בבנו האפדנא בשבת. אבל ראיתי מבארים שהביאו מרש"י בכתבי יד שמיירי כאן שבנו האפדנא במועד ולא בשבת, והם מבארים שהקושיא משמואל היה, דלדעתם שמואל חולק על רב משרשיא וסובר דגם במועד יש לחלק בין תוך התחום לחוץ

לתחום, ולכך הקשו דהרי ההלכה כשמואל וכו' לתחום כן מותר.

נו. בגמ' היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע מפייעין אותן. צריך ביאור למה מותר לסייע אותן, וכי לצורך הנכרי כן מותר לסייע במלאכה מה שלעצמו אסור, הרי אם מלאכה הוא בעינין לאוסרה גם בסיוע לנכרי, ואם אינה מלאכה למה לעצמו אסור. ואולי יש לומר דבאמת הסיוע אינה מלאכה ולכך מותר לסייע לנכרי, רק כשעושה לעצמו יש חשש שיבוא לעשות בנוסף גם המלאכה עצמה, ובמסייע לנכרי לא היישנין לכך ולכן מותר.

דף יב ע"ב

נו. בגמ' ת"ר טוחנין במועד לצורך המועד ושלא לצורך המועד אסור ואם טחן והותיר הרי זה מותר. צריך ביאור מה החידוש בזה שאם הותיר מותר לאכול מינה אחר המועד, דהיכן מצינו כלל שיהא איסור

להשתמש בדבר שנעשה במועד, ורק לכתחילה אסור לעשות כן ואיסור יש בדבר, ואדרבא אפי' חיוב על מה שעשה לא בכולם יש, דאמרינן שיש מהן פטור אבל אסור, דאפי' על מה שעשה אינו חייב, וא"כ כ"ש שיהא מותר להשתמש במה שעשה, וממילא למאי בעינן לומר דאם הותר מותר, הרי לכאורה אפי' אם עשה לכתחילה שלא לצורך המועד יהא מותר להשתמש בו. ועיין לעיל בע"א דיש שביארו דהא דבנו למר זוטרא בריה דר' נחמן אפדנא, מיירי שם במועד ולא בשבת, וחזינן מזה דאסור להשתמש בהא אפדנא, ורק משום דהוין לתחום היא הקשו שכן יהא מותר כשמואל, אבל בתוך התחום לכאורה ניהא דאסור, וא"כ משמע דאם עשו שלא לצורך המועד אסור להשתמש בו, וממילא ודאי יש לחדש דבעשו לצורך והותר שכן מותר, אבל לפי מה שביארו דבשבת איירי שם הקושיא במקומה עומדת. ואולי

יש לומר דהיות ובמשנה לקמן אמרו דאם כווננו מלאכתן יאבדו, וממילא היה הו"א דגם בעושה לצורך המועד אולי מה שהותר יאבדו, וזה קמ"ל שכן מותר להשתמש בהם כיון שעשה אותם לצורך המועד.

דף יג ע"א

נח. בגמ' מותיב רב ששת וכו' ואי ס"ד שכר פעולה שאין לו מה יאכל שרי כל מלאכות נמי לישתרי דהא איכא שכר פעולה שאין לו מה יאכל. צריך ביאור מה הקושיא כלל, הרי אפשר דבאמת באופן כזה שאין לו מה יאכל לא מיירי הכא, ובאין לו מה יאכל יהא מותר בכל המלאכות, וכאן מיירי דאפי' בלא טעם זה יש להתיר בג' אומנויות אלו כיון דבחול המועד הותרו. ואין לומר דהקושיא היה שיהא מותר בכל המלאכות בערב פסח אפי' בלא הטעם שאין לו מה יאכל, ומשום שבחול המועד הותרו באופן שאין לו מה יאכל, וכמו שהותרו ג' אומנויות אלו בלא היתר

מיוחד, משום שיש בהם איזה היתר בחול המועד. דלקמן בדברי רב אשי משמע דהקושיא היה באופן שאין לו מה יאכל ממש, דאל"כ מה חילק בין בנין ולבאר לכל המלאכות, הרי גם כאן אין זה לצורך יו"ט, ורק אם עכשיו אין לו מה יאכל שייד בזה צורך יו"ט, וממילא קשה כנ"ל דמניין לנו שבאופן כזה באמת לא הותרו, וצ"ע.

נ. בגמ' והאמרת רישא אין מפנין כלל. צריך ביאור מניין לומר כן דאין מפנין כלל, הרי בהדיא כתיב דמבית לבית הוא דאין מפנין, ומה קשה בזה שנאמר שלחצירו כן מפנין. והביאור הוא דהבנת הגמ' היא שמפנה מביתו לחצירו במקום אחר, א"כ מאי שנא מבית לבית לזה, הרי בשניהם הוא מוציאם לרה"ר, וזה תירצו בגמ' דמיירי בבית שבחצר, ואינו מוציאם לרה"ר, אלא מוציאם מביתו לחצר שנמצא באותו חצר של כמה בתים. אבל עדיין קשה מניין לגמ' ההבנה הזאת במשנה, הרי בפשיטות נראה דמיירי במוציאו

מביתו לחצר ביתו, דזהו חצירו, והחידוש בזה שאפי' שרואים שמוציאן מ"מ אין בזה פרסום גדול ולכך מותר, וממילא לפי זה לא יקשה מידי, ולמה היה כאן הבנה אחרת כלל, וצ"ע.

פ. בגמ' איבעית אימא הא והא בחולו של מועד כאן במאמינו כאן בשאינו מאמינו. צריך ביאור למה בשאינו מאמינו התירו לו לפנות לביתו, הרי די בכך שיפנה אותן לחצר אחרת וכמו שמשנתינו גם התירה, וממילא לא יהיו ברשות האומן, ולמה בשביל כך נחלקו הברייתא והמשנה ההדדי. ועיין בגמ' לקמן דבאמת מביאים ראיה מברייתא דשם כתוב דלכתחילה יש לו לפנות לבית קרוב לבית האומן או לחצר אחרת, ורק בלית ברירה כשחושש ממנו ואינו מאמינו גם שם התירו לו לפנות לביתו, וממילא עולה דכן ניחא דנחלקו בה הברייתא והמשנה, דלברייתא כיון שמיירי באינו מאמינו לכך בלית ברירה גם לביתו התירו לו לפנות,

ומשא"כ למשנה כיון דמיירי במאמינו אין שום סיבה לפנותן לביתו, דמשום חשש גניבה די לפנותן לחצר אחרת, ובאמת כמה שאפשר לא נחלקה חברייתא על המשנה ורק בלית ברירה התירו.

דף יג ע"ב

סא. בגמ' איבעיא לחו הן החמירו על עצמן דלא הוו עבדי כלל או דלמא דהוו עבדי בצנעה. צריך ביאור דהלשון הם החמירו משמע דמיירי על אלו שדיברנו מהם קודם, דהיינו על שיטת ת"ק, וממילא א"כ המשמעות היא שמה שאמר ת"ק שהיו מוכרין בצנעה חומרא הוא, וא"כ מה ההו"א לומר דלא מכרו כלל, הרי אם לא מיירי על מה שאמר ת"ק היה לר' יוסי לומר המוכרים החמירו על עצמם ולא הם. ואולי היות דכן מיירי על אותם מוכרים, אפי' דלא מיירי על מה שאמר ת"ק שעשו דהיינו למכור בצנעה, אלא על שלא למכור כלל, מ"מ

שייך בהם לשון הם דעליהם מיירו.

פרק ג

סב. במשנה ואלו מכבסין במועד הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורין וכו'. קשה למאי מונה הגמ' שוב כל אלו שמכבסין להם במועד, הרי כבר מנו אותם לעניין גילוח, והיה למשנה לערב ולומר אלו מגלחין ומכבסין במועד, ולמנות כל אלו שבשניהם שווים, ואח"כ להוסיף למגלחין את הנזיר והמצורע וכו', ואת מטפחות הידים וכו' שמכבסין להם. וצריך לומר דאפי' דרוב אלו הנמנים כאן שייכי בב' אלו, מ"מ כיון דיש אלו הנוספים לכל אחד, אפי' שאפשר להוסיפם אח"כ, לא רצה התנא לבלבל סדר המשנה, ולכך מנה לכל אחד את כל השייכים אצלו.

דף יד ע"א

סג. בגמ' אמר רבא לשוט דברי הכל אסור. ביאר רש"י דהיות

ויצא שלא ברשות אחרים אלא ברשותו, לאו אנום הוא ולכך אסור לגלח במועד. אבל צריך ביאור מה באמת הטעם לאסור גילוח אם יצא בלא אנום, דמאי נפק"מ למאי יצא, הרי למעשה עכשיו לא היה יכול לגלח קודם הרגל, וממילא מוכח דלא להשהות עד המועד נתכוון, ולמה לא יותר לו לגלח. ויש לומר כמו שביאר רש"י לעיל בד"ה הכי גרסינן ושאר כל אדם, דמאן דמתרשל ולא גילח מקמי הרגל החמירו עליו רבנן שלא לגלח הואיל ולא מזרוי נפשיהו, וממילא גם כאן כיון דלצורך עצמו ומרשותו יצא, ממילא זה שלא הספיק לחזור ממדינת הים קודם הרגל הרי זה מתרשל, דהרי לא יצא לאיזה צורך מסויים אלא לסתם לשוט, והיה עליו לכוון הזמן שיחזור קודם הרגל, ומשלא עשה כן מתרשל הוא ולכך גזרו עליו שלא לגלח.

סד. בתוד"ה ומנודה בא"ד אבל גילוח של ראשו אסור משום מלאכה אפי' במקום אנום.

לכאורה קשה דהרי אפי' אם מלאכה גמורה הוא למה יהא אסור אפי' במקום אנום. והביאור הוא דלא מיירי שאנום הוא לגלח עכשיו את ראשו, דבזה ודאי היו מתירים לגלח משום האנום, ואלא כאן מיירי שמשום אנום לא גילח קודם הרגל, דבזה אומרים דאפי' שבשביל אנום לא גילח קודם, מ"מ כיון דהאיסור לגלח במועד הוא משום מלאכה, לכך אפי' באופן כזה ייאסר הגילוח, אבל אם הטעם לאסור הגילוח היה משום ניוול, אזי במקום אנום בערב הרגל היינו מתירים לו עכשיו במועד לגלח, דכאן מה שנכנס מנוול לרגל משום אנום נכנס, וממילא אין לקנסו.

דף יד ע"ב

סה. בגמ' אתו מצפרא ומעיניי בדיניה ועיילי ואכלי ושתו כולי יומא והדר אתו בשקיעת החמה וגמרינן לדיניה וקטלין ליה. ביאר רש"י דבאמת מנדים במועד ונוהג נידויו ברגל, ומה

ששאלת א"כ איך הורגים בדיני נפשות במועד והא מימנעי משמחת יו"ט, ע"ז יש לתרץ דמיירי שהתחילו לדונו מצפרא ואכלי ושתו ולא מימנעי משמחת יו"ט, ורק אחר ששמחו בשמחת יו"ט גמרינן לדיניה וקטלין ליה. וצריך לומר דרק לשמחת יו"ט של הדיינים חוששין לה, ולכך בערב גמרינן דיניה, אבל לשמחת יו"ט של הנידון אין חוששים, וכשם שלמנודה אין חוששים, דאל"כ גם בערב היה אסור למיגמר דינו דבכך מימנע משמחת יו"ט. ובאמת צריך ביאור למה לשמחת יו"ט שלהם לא חוששים. ויש לומר דאפי' שבסתם חוששים לשמחת יו"ט, מ"מ לדהות הדין בשביל זה אין דוחין.

דף טו ע"א

סו. בגמ' ללמדך שכל המתנדה ומת בנידויו ב"ד סוקלין את ארונו. צריך ביאור מה אמר ר' יהודה, והרי בהדיא אמר דאין סוקלין את ארונו ממש, אלא רק מניחין

אבן גדולה אחת על ארונו, וא"כ מה למידיים מכך דסוקלים את ארונו, הרי אמרנו שאין סוקלין. ועיין במהר"ץ חיות שהקשה שמה שייד ללמד שסוקלין, הרי זה מה שאמרנו כאן שבעינן לעשות, ולמאי בעינן ללמד דבר זה כשעושים אותו ממילא. ונראה לתרץ ב' הקושיות, דבאמת זה מה שאמר ר' יהודה דאין סוקלין ממש, אלא רק מניחין האבן גדולה על ארונו כדי שנדע שהיה מחוייב סקילה כיון שמת בנידויו, ולסימן והיכר בעלמא הוא ואין זה מעשה סקילה עצמו.

סז. בגמ' ר"ע אומר נאמרה הוייה בראש ונאמרה הוייה בבגד מה הוייה האמורה בבגד דבר שמחויין לגופו אף הוייה בראש וכו'. צריך ביאור מה יש להשוות בין הדברים, הרי בכל מקום צריך למיזל בתר הדבר שמייירי שם, ולכך בבגד שהוא עצמו מחויין לגופו ודאי מיירי בו דהיינו דבר שמחויין לגופו, אבל בראשו שהוא דבר שבגופו עצמו, לכאורה מיירי בו עצמו

דהיינו בדבר שבגופו, ומה הראיה ממה שבשניהם כתוב הוייה שיהיו שווים, הרי הם עצמם אינם שווים. ואולי יש לומר דהיות ואפשר לפרש ראשו גם לדבר שמחוץ לגופו ולהשוותו לכגד, לכך אם אפשר ללמוד מהוייה דבחוץ לגופו איירי למידים, ואפי' דאין זה במשמעות הפשוטה ממש.

סח. בגמ' מאי לאו אתפילין אמר רב פפא לא אכומתא וסודרא.
צריך ביאור איך אפשר כלל לפרש דראשו פרוע הוא תפילין או כומתא וסודרא, הרי לעיל (יד) ביארו בגמ' דמה שנאמר בכהנים ראשיכם אל תפרעו מיירי לגבי גילוח, וא"כ איך אפשר לומר דכאן מיירי בדבר אחר, דגם לא מצינו שר"ע יהא חולק גם שם בכהנים. וצריך לומר דמה ששם אין ר"ע חולק, זהו משום שלא כתיב שם הוייה, ולכך יש לבאר שם כבפשיטות דבשער הראש איירי, ורק כאן משום דכתיב הוייה ביאר דבדבר שחוץ לגופו איירי. ורק באמת צריך ביאור איך שייך

בכל מקום לבאר ביאור אחר על אותו דבר, דהרי מסתמא מיירי כן באותו דבר. ועיין בתוד"ה וראשו דמיירי מזה ויש לו צד לומר דגם שם בכהנים חולק ר"ע, ולפי זה ניהא, דבאמת לא חילק ביניהם.

סט. בגמ' אבל אסור בתכבוסת דכתיב וישלח יואב וכו' ולבשי נא בגדי אבל. צריך ביאור מה הראיה משם דאבל אסור בתכבוסת, הרי מה שאמר לה יואב לבשי בגדי אבל אולי מיירי בבגדים מיוחדים שצריך האבל ללבוש, דבפשיטות כך משמע, דאם רק בלא תכבוסת איירי, היה לו לומר לה שלא תכבס בגדיה ודי בכך, ולמה לה ללבוש בגדים אחרים כלל, וצ"ע.

ע. בתוד"ה מנודה מהו, ולא נראה לו דברי רב פפא דמוקי ראשו יהיה פרוע אכומתא וסודרא.
היינו דלרב פפא המנודה אסור בכומתא וסודרא, ואילו כאן אמר רב יוסף דמתעטף בראשו. אבל באמת צריך ביאור למה הבין תוס' דיש הכרח דחולקים

עב. בגמ' מנודה מהו בעשיית

מלאכה אמר רב יוסף ת"ש
כשאמרו אסור בעשיית מלאכה
לא אמרו וכו' וכן אתה מוצא
במנודה ובאבל וכו' לא
אשאר. לכאורה קשה דהא

בהדיא כתיב כאן רק מעניין
עשיית מלאכה, ועל זה כתיב וכן
אתה מוצא במנודה, וא"כ איך
שייך לפרשו על דברים אחרים
הכתובים במשנה ולא על מה
שמיירי כאן. וכן קשה לקמן
באיבעיא על רחיצה וכל השאר.

ונראה דהביאור הוא, דבאמת
לא כתיב וכן אתה מוצא
במנודה דווקא על החלק
שהביאו כאן בת"ש, אלא ת"ש
שהביא רב יוסף הוא המשנה
ששם בסופה כתיב וכן אתה
מוצא במנודה, ולכך אין הכרח
לבאר דברי המשנה אלו דווקא
על חלק מסויים במשנה, אלא
אפשר לפרשו על שאר הדברים
הכתובים שם, וממילא אין ראיה
ברורה לומר דהמנודה גם אסור.
אבל קשה איך אפשר לחלק בין
מנודה לאבל, דהרי באבל כבר
הבאנו לימוד דאסור בעשיית

רב יוסף ורב פפא בזה, דלמה
א"א לומר דגם לרב יוסף
בכומתא וסודרא אסור המנודה,
ואילו בעטיפת הראש בטלית כן
מחוייב, וצ"ע.

דף טז ע"ב

עא. בגמ' דתני בר קפרא דמות

דיוקני נתתי בהן ובעונותיהם
הפכתיה כפו מטותיהן עליה
מנודה ומצורע מה הן בכפיית
המטה תיקו. צריך ביאור מה
היה הספק של הגמ' מה הן
בכפיית המטה, הרי פשוט
לכאורה שמותרים בהן, דהרי
בהם לא שייך הטעם של
בעונותיהם הפכתיה, וממילא
אינם צריכים לכפות מטותיהם
בשביל כך. ויש לומר דהיה ספק
בגמ' אם יש עוד טעם לכפיית
המטה במה דאבל אסור,
וממילא אולי הטעם השני כן
שייך גם במנודה ובמצורע, או
דבאמת רק הטעם של בר קפרא
הוא הטעם היחיד לאיסור זה,
וממילא יהא מותר במנודה
ובמצורע, ועל זה השיבה הגמ'
תיקו.

מלאכה וברחיצה, ואם המשנה
כאן הביאה שניהם יחד דכן
אתה מוצא בהם, משמע דעל
שניהם מיירי באותם דברים
שכך אתה מוצא בהם, והיות
דבאבל מצינו לאסור גם
בעשיית מלאכה וברחיצה,
ממילא לכאורה הוא הדין
במנודה, דדוחק לומר דעל
מנודה מיירי אשארז ואילו על
אבל מיירי גם באלו, וצ"ע.